

Langileek kontatu dute Pasaiako fundizioaren historia

Inoiz eroriko ez zen erraldoia, burdinaz egina, burdina egiteko. Gero etorri ziren “errekobertsioa” eta antzeko hitzak. Gero joan ziren milaka lagun kalera. Pasaiako Luzuriaga fabrikako langileak elkarizketatu ditu Koldo Izagirrek *Voz y vida obrera: Luzuriaga, hogeita bost lekukotasun* liburuan. Oroitzapenetik harago, hemen eta orain balio dezaketen esperientzien bilduma da.

| GORKA BEREZIARTUA |

“MASA HARK burua eta bihotza zeuzkan, kontsignak bere egin eta mugimenduak hasten zituen”. Roberto Lopez de Etxezarreta nostalgia puntu batekin akordatzen da Pasaiako Luzuriagan lan egiten zuen jendeaz. Fresatzaile aritu zen, sindikalista ere bai; Pasaiako fabrikari lan egin zuten beharginen testigantzak jasotzen dituen *Voz y vida obrera: Luzuriaga, hogeita bost lekukotasun* liburuko protagonistetako bat da.

Beste 24 lagunekin ere hitz egin du Koldo Izagirrek joan den astean publikatu den lan horretan. Luzuriaga fundizioko historiak dira, pluralean, bakoitzaren kontakizunak lantokiko bizimoduaren ertz pila ikusteko modua ematen baitu: lan baldintzak, patroiarekin harremanak, sindikatuen jarduera, frankismoko eta trantsizioko klima politikoak fabrikari zuen eragina...

Victorio Luzuriaga Gipuzkoako enpresa garrantzitsuenetakoa izan zen XX. mendean. Milaka langile aritu ziren Pasaiako lantokian, baita Tafallan, Errenterian eta Usurbilen ere. Horrek egin zuen borroka obreroentzat erreferentziatzeko gune. Liburuan maiz errepikatzen da grebak eta lanuzteak deitzerakoan, eskualdeko lantokiek Luzuriagakoek zer egingo zuen jakin nahi izaten zutela, mobilizazioarekin bat egin edo ez erabaki aurretik.

Sindikatu guztietako ordezkariak ekiten zuten fabrikari noiz eta, sin-

INAKI BECERRA

Luzuriagako langileak Antxoko kaleetan barrena.

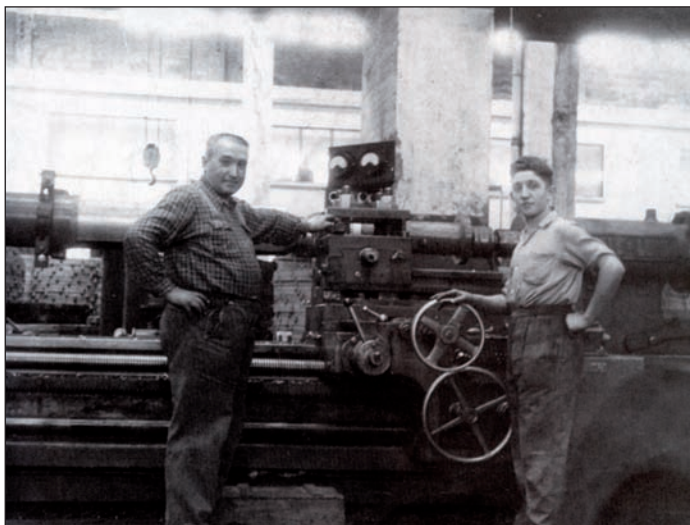
dikatuak debekatuta zeuden garaian. Ez dira gutxi vietnamitar kopiatutako panfletoen historiak, klandestinitatea, atxilotetak, langile komisioak. Eta aldaketa garrantzitsuak: sindikatuak legeztaiztearekin asanbladatik afiliaziora pasatzea, adibidez; edo langileen eskubideen aldeko dinamikak bestelako kausekin uztartzean sortzen ziren eztabaidak. Gertakari horiek denak, agente aktibo izan ziren pertsonen ahotik.

Liburuaz nabarmendu litekeen ezaugarrietako bat horixe da beharbada, langileak agertzen direla lehen planoan. Enpresaren

jabeak ere aipatuko dira, ezin bestela, baina peoiekin edo ofizialekin izan zuten harremanaren bidez. Hautu kontzientea da, Izagirrek berak esplikatu du liburuko sarrean, testuinguru orokorragotik abiatuta: bere ustez Euskal Herrian antropologiak batez ere euskaldunon alderdi erlijioso, kultural eta linguistikoak aztertu izan ditu historikoki. “Barandiaranek, baserri-tarrari hitza hartu ziolarik, mitoak jaso zituen, ipuin fantastikoak. Azkuek inkesta linguistikoak egiten zituen. Aita Donostiak kantutegi bat osatu zuen han-hemen entzundako abestiekin...”

FOTO VALENTIN

JOSETXO LINAZASORO

Langileen ahotik jaso du Koldo Izagirrek Luzuriagaren historia. Ezkerrean langileen ordezkariak bozgorailuarekin hizketan; eskuinean, Linazasoro aita-semeak tornuan.

“Bitxia da”, jarraitzen du idazleak, “zientzialariak omen ziren haiek errealitate literario bat jaso zuten, fantasiako mundu bat. Sineskeriaz ate, ipuinaz ate, hitzak ez zeukan baliorik. Beren informatazaille haiek ez zeukaten bizitza autonomorik, ez iritzi pertsonalik, ez sentimendurik. Herriak, edo herriaren kontzeptu batek, ito egin zuen gizakia”.

Ez da antropologoen hutsa bakarririk, sindikalismoari buruz idatzi diren historia liburu askok ere borroka ideologikoetan eta zentralen barne funtzionamenduan jarri dute letra larria, produkzio katetik jardun duten pertsonak atzeko planoan eta fokatu gabe lagaz.

Bestelakoak dira liburu honetan kontatzen direnak: lehen mailako futbolari izan ostean zuzendaritza sozialera iritsi zen Enrique Cerdan, bizi osoa borrokan pasa ostean

erretiroa hartuta bere eskubideen defentsan jarraitzen duen Javier Esnaola; Julian Okendo, Seat

“Neke handirik gabe konturatuko gara 1840-60an Londresen su eta kea ari ziren lantegi zikinilun haietako batean egin zutela lana gure gurasoek ehun urte geroago”

Koldo Izagirre,
Liburuaren egilea

1.400aren motor-blokeko tresneria nola egin zuten kontatzen fazinatuta; Angel Guisado, esplikatzeko lehen egunean uzten zuen jendeak

lana, moldetik ateratzen zen burdin zopa ikustean.

“Luzuriagako langileon elkarrizketak irakurriz neke handirik gabe konturatuko gara 1840-60an Londresen su eta kea ari ziren lantegi zikinilun haietako batean egin zutela lana gure gurasoek, gure senideek, gure lagunek ehun urte geroago, kasik 1980ko hamarraldia iritsi arte” dio Koldo Izagirrek.

Haien hitzak jasoz, jornal baten bila sartu eta izerdi franko botata bere eskubideak irabazita atera zen belaunaldi baten erretratua eskaintzen du liburuak.

Luzuriagatik ateratako azken piezak dira. Eta burdinazkoek baino gehiago iraungo dute, datozen belaunaldiek langile hauen esperientzia inspirazio-iturri gisa erabiltzen asmatzen badute. ■

**Ekonomia jarduerak ez dira neutralak....
Baina badaude alternatibak!!!!**

Hernaniko Udala Fiare Banku Etikoaren bazkide egin da ekonomia sozial eta solidarioren aldeko hitzarmenean.

Informa zaitez zu ere!

Lehen hitzaldia: apirilaren 24an 19:00etan Hernaniko Udaletxeko Areto Nagusian

Fiare

Hernaniko Udala

euskara ari du